

za osuševanje ljubljanskega barja kot drugi obrok 31.978 K, a nadalje še brezobrestnega posojila v ta namen 4263 K. Istra dobi za regulacijo rek in potokov 141.000 K in za osuševanje jezera 29.000 K.

*** Reorganizacija trgovinskega ministrstva.** V svojem velikem govoru v zbornici poslancev je minister za trgovino dr. Fiedler obrazložil reorganizacijo ministrstva za trgovino povodom ustanovitve novega ministrstva za javna dela, ki je prevzelo razne naloge ministrstva za trgovino. Največjega pomena, preosnove tega poslednjega je ustanovitev posebne socijalno politične sekcije, ki se bo delila na štiri oddelke. Prvi oddelek bo imel agenda glede varstva delavcev, drugi izdelovanje naredb in instrukcij, tretji vse delo statistike, četrti agende obrtnih in spektorjev. Minister Fiedler je s svojim obrazloženjem reorganizacije ministrstva za trgovino dosegel popoln uspeh. Vsa zbornica brez razlike strank, mu pripozna veliko pridnost in nenavadno zmoglost. Vtisk njegovega govora je bil tak, da se mu niti nemški radikali niso tedaj upali prigovarjati, ko je zavračal nemške napade na češke poštne uradnike.

*** Predsankcionirani zakonski načrti.** Cesar je dal predsankcijo za zakonske načrta o reformi hišnoposlopnega davka in za izboljšanje plač poštним uslužbencem; za to se potrebuje 18 mil. kron.

*** Kongres slovanskih dijakov v Pragi.** 25. pret. m. je bil odprt kongres slovanskih naprednih dijakov, na katerem so zastopani vsi slovanski narodi. Na kongresu je 8 Rusov, in sicer 5 iz Petrograda in 3 iz Moskve, 12 Ukrajincev, 5 zastopnikov čeških dijaških društev z Dunaja, 11 Poljakov, 3 Beli Rusi, mnogo Slovencev, Hrvatov, Srbov, Slovakov, Bolgarov in delegatje prškega češkega dijaštva.

*** Klerikalna vsamostalnost.** Kako globoko smo v Avstriji pod klerikalnim jarinom, o tem priča interpelacija Seligerja na justičnega ministra. Interpelacija pripoveduje, da je delavec Fr. Mirijovsky blizu Toplice na Češkem dal leta 1903, svojo 8letno hčer v ženski samostan v Tirmicah, ker mu je umrla žena. Letos je šel oče v samostan po svojo hčerko, toda nune so mu povedale, da hčerke ni več v tem samostanu, temveč je v nekem samostanu na Gorenjem Avstrijskem. Nadalje pa so mu tudi povedale, da ne dobi več hčerke iz samostana, ker mu je odvzeta očetovska oblast nad njo. Delavec si je najel odvjetnika, ki je dognal, da so lani hčerki imenovali varuha, češ, da se oče ni dovolj brigal za svojo hčerko. Nadalje se je dognalo, da je okrajno sodišče v Ustju brez vsake poizvedbe po očetu imenovalo popolnoma protizakonito varuha ter tako dalo nunam popolno oblast nad otrokom. Dognalo se je tudi, da je samostanu bil vedno znan naslov očeta, ki je skoraj vedno delal v okraju ter tudi pošiljal samostanu prispevek za otroka, kadar je sploh imel zaslužek, dokler mu ni samostan prostovoljno odpuštil plačevanje. Iz vsega je očividno, da je okrajni sodnik postopal po željah nun popolnoma protipostavno ter pripomogel nunam, da morejo sedaj držati otroka v samostanu proti očetovi volji. — Radovedni smo, kako bo justični minister odgovoril na to interpelacijo.

*** Proti nemadžarskim šolam na Ogrskem.** Pri razpravi o brezplačnem ljudsko-šolskem pouku je izjavil poslanec Politi (Srb), da je predloga za Srbe jako škodljiva, zaradi tega je v imenu nemadžarskih narodnosti predloga odklonil ter zahteval, naj se odstavi z dnevnega reda. V imenu ljudske stranke je poslanec Molnar predloga tudi odklonil, ker katoliški cerkvi prepoveduje ustanavljati šole in pobirati šolnino. Posl. Schuller (Nemec) je izjavil, da so Saksi svobodni sinovi domovine, vendar pa morajo predloga odkloniti kot poseganje v pravice samouprave.

*** Madžari bi radi dobili Dalmacijo.** Posl. Hody je interpeliral ministrskega predsednika, ker je baron Beck izjavil v avstrijskem parlamentu, da se vprašanje glede pripadnosti Dalmacije k deželam avstrijske monarhije kmalu uredi. Pozival je ministrskega predsednika, naj to izjavo dementira, ker je v nasprotju z ogrskimi državnimi zakoni, ter izjavi, da pripada Dalmacija le Ogrski. Ministrski predsednik Wekerle, je izjavil, da bo na interpelacijo odgovoril šele potem, ko si predloži avtentične zapisnike o tozadevni razpravi v avstrijskem parlamentu.

*** Novo mesto.** Trg Oberhollabrunn je cesar povzdignil v mesto. Oberhollabrunn je eno najstarejših krajih Nižje Avstrijske. Kraj je bil naseljen že za preseljevanja narodov. Pozneje je bil pod oblastjo pasavskih škofov ter je končno prešel pod Habsburžane. Oberhollabrunn je sedaj sedež političnega in sodnijskega okraja, šteje 496 hiš in 4134 prebivalcev. Ima državno gimnazijo, moško učiteljsko, deški seminar, obrtno nadaljevalno šolo, poljedelsko zimsko šolo, dve petrazredni ljudski in trirazredno meščansko šolo za dečke in deklice.

*** Angleško-ruski reformni predlogi za Makedonijo.** Petrogradski dopisnik „Daily Telegrapha“ je izjavil na temelju podatkov iz avtoritativnega vira, da nikakor ne odgovarja dejstvu verzija, da sta minister Izvolski in sir Charles Hardinge v Revalu podpisala angleško-ruske reformne predloge za Makedonijo in jih predložila drugim velevladstvom. Izvolski in sir Charles Hardinge sta se pač približala

rešitvi, ali ni se jima posrečilo, da bi bila izdelala reformni načrt, ki bi ga bila oba podpisala, in se sedaj še vršijo pogajanja o eni točki.

*** Pašić o slovanskem kongresu.** Kako poročajo iz Beograda, se je ministrski predsednik Pašić vrlo simpatično izrazil o nameri, da se skliče vseslovanski kongres in da se on ne bo protivil, ako se ga udeležijo tudi Srbi iz kraljevstva. Za dan 12. julija je sklican v Prago slovanski predkongres, ki bo trajal šest dni. Od vsake slovanske narodnosti z juga so pozvani po štirje delegati.

*** Volilna reforma na Hrvaškem.** Kako javljajo iz Budimpešte, so se merodajni ogrski politiki (med njimi ministrski predsednik dr. Wekerle in predsednik zbornice Justh) izjavili, da ne bodo nasprotovali volilni reformi na Hrvaškem. To da je avtonomna stvar Hrvaške, in zato ni nikakega vzroka, da se to prepreči. — Ali kaj bo koristila volilna reforma in poslanci, ki bodo izvoljeni na podlagi nove volilne reforme, ako jim pa Madžari ne bodo dopuščali zborovati?

*** Predsednik Fallieres v Rusiji.** „Rus“ je zvedel iz prav zanesljivega vira, da pojde v začetku julija francoski poslanik v Petrogradu, admiral Tucharid v Pariz, da tamkaj določi prihod Fallieresov v Rusijo, a potem se vrne zopet v Petrograd. V Revalu pozdravi Fallieres tudi francoska petrogradska kolonija. Fallieres bodo spremljali tudi vojaški in pomorski dostojanstveniki. Podrobni program sprejema še ni znan.

*** Nuncio Nasi,** bivši italijanski naučni minister, ki ga je bil senat za nekoliko mesecev obsodil na zapor, je izpuščen na svobodo. Nasi odide v Trapani ter namerava potovati po Siciliji, da se zahvali svojim prijateljem za simpatije, ki so mu jih izkazali.

*** Italijanska zbornica poslancev** je sprejela skoro soglasno predlogo o velikih izrednih stroških za vojaštvo.

*** Bazeljski škof** (v Švici) je poklican v Rim. Obdolžen je, da je naklonjen modernističnim naukom.

*** Taft — bodoči predsednik Združenih držav.** Republičanski konvent je sklenil proglasiti republičanskim kandidatom za predsednika republike Tafta, dosedanjega državnega vojnega tajnika. Predsednik Roosevelt je izjavil, da se mora državi le čestitati, ako dobi tako izvrstnega moža in državnika za predsednika kakor je Taft.

Jubilejski dar.

Učiteljsvo — sebi! Tov. Engelbert Gangl iz Idrije za maj in junij 20 K; tovariš Andrej Kmet iz Cerkelj 2 K; tov. Jos. Lapajne iz Cerkelj 2 K; Jakobica Dimnikova iz Ljubljane 2 K; tov. Ivan Belč iz Ljubljane 2 K; tov. Luka Jelenč iz Ljubljane 5 K; tov. Jakob Pretnar iz Ljubljane 2 K; tov. Juraj Režek, iz Ljubljane 5 K; skupaj 40 K; zadnjič izkazanih 2577-80 K; doslej darovanih 2617-80 K. Bog plati!

Vestnik.

Ljubosumni Jaklič. Bog sam ve, da nam ni nič do oseb, toda kot moderni ljudje si moramo vendarle malo ogledati Jakličovo ljubosumnost. Nemci sicer pravijo, da je ljubosumnost največja domisljivost, toda v politiki ne jemljejo nekateri ljudje vsega tako pedantsko natančno. Kaj se je vendar zgodilo, da se morajo sedaj naše uboge kolegije trgati za zgodovinsko znano preporno jabelko? Med nami rečeno: nič ni bilo hušega. Vse je bilo mirno in dostojno, kakor je med nami lepa navada. O Veliki noči je zborovalo „Društvo slovanskih učiteljev“. Bilo je to v Ljubljani na šentjakovski šoli. Gangl je čital vabilo in je prišel k zborovanju. Prav isto pravico je imel Jaklič. Isto? Se vejo! Prvič je slaven pisatelj, drugič je deželni in državni poslanec, tretjič je namestnik deželnega odbornika, četrtič je predsednik „Slovanske zveze“, petič je član ustavnega odbora, šestič je ustanovnik „Slovanskega učitelja“ in njega bivši urednik, sedmič ima aktivno učiteljsko zaženo itd. In zato Jakliča ni bilo. In zato prihaja sedaj „Slovenec“ ter pravi, da učiteljske uganjajo — politiko. Ker je Jaklič ignoriral javno povabilo, so temu — seveda — krive učiteljice! Logika! In pa kakšna! Toda kaj to ženira „Slovenec“ celibatorji? Ženska — ljubezen! To je pravilo vseh pravil. — Potem smo priobčili članek iz kroga slovanskih učiteljev, naj vsaka daruje knjige „Prosveta“. To je zopet vrglo Jakliča iz učiteljskega kroga, da je znova dokumentiral svojo organizatorsko genialnost. Sedel je in poslal v strmeči svet to le kulturno znamenitost: „Cenjena koleginja! Odbor „Društva slovanskih učiteljev“ zahteva od Vas knjig za ustanavljanje ljudskih knjižnic. „Učiteljski Tovariš“ piše, da so knjige namenjene društvu „Prosveta“, katero so ustanovili liberalni visokošolci. Imajo pa samo namen razširjati in utrjevati liberalizem. Gotovo ste Ve previdnejše, kakor je odbor Vašega društva in nečete podpirati liberalnih tendenc „Prosvete“ in Vašega društva. Darujte pa tudi Ve! Imamo mnogo izobraževalnih društev, ki potrebujejo knjig, imamo „Krščansko-socialno zvezo“, ki nabira

knjige za obmejne Slovence. Tem društvom darujte! Sprejema jih pa tudi podpisani, ki jih bo odposlal na primerne kraje. Fr. Jaklič, nadučitelj v Dobropolju. — Mi seveda običujemo tako vnuemo in mirnodušno čakamo uspeha tega Jakličevega veta! — Seveda se ne bomo prerekli dalje z možem, ki — to treba odkritosrečno priznati! — umeva praktični pojem gesla: Svoji k svojim! Če se jim zdi primerno, naj se domenijo z njim „Prosveta“ in učiteljice. Mi kot dobri kristjani bi priporočali gospodu nadučitelju iz Dobropolja, naj vzame o priliki v roke lepo knjigo dr. Alberta Bazale „Povjest narodne filozofije grške“ in naj v prvi mirni uri svojega težkega življenja prečita in premisli verze, ki so napisani na 113 strani.

Mrznja kad dodje do najnižih dubina Vrtloga, i sred vihra ovoga ljubav kad prodje, Onda sve ovo zajedno ide, da bude jedno, Ne najednom, nego dragovoljno dolazeći od kuda koje. S tem je za nas dognana ta ljubezenska afera. Dvoboj je na vsak način izključen: mi smo demokrati, drugi so bogaboječji, verni ljudje. Ne razburja nam krvi niti dejstvo, da so se nekateri idrijski tovariši silno razburjali, ko je bil Gangl izvoljen za dež. poslanca. To je subjektivnost, ki nas pušča hladne. Vsakemu svoje!

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: g. Ludovik Špiler, posestnik in trgovec v St. Petru na Krasu 2 K; g. Miroslav Praprotnik, c. kr. orožniški stražmojster 5 K namesto vence o grob svojemu bratranču učitelju Fr. Praprotniku; Posojilnica v Zagorju ob Savi 20 K; gđ. Minka Gantar nabrala na učiteljskem zborovanju v Domžalah 5-50 K; g. Josip Mazi iz Dol. Brezovice pri Preserji 25 K, ker mu je g. nadučitelj Avgust Korbar odpustil žaljenje; gđ. Avgusta Kotnik iz Radeč 3-58 K kot preostanek iz Krškega. Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt sta plačala tov. Janko Kavsi in tov. Ottilja Strel iz Šmarji pri Ajdovščini. Bog plati!

Slava cesarju Francu Jožefu I.! O tej spevoigrisi piše „Laibacher Zeitung“ tako-le: „Unter diesem Titel ist im Verlage des Vereines zum Aufbau eines Lehrerkonviktes ein Singpiel für Schulfestlichkeiten erschienen, das, von Emil Adamič zusammengestellt, im Jubiläumsjahre vorzügliche Dienste leisten dürfte. Es enthält nebst einem Vorspiele und einer Einleitung im ersten Teile vorwiegend slovenische Volkslieder militärischen Charakters sowie zweckentsprechende Deklamationen, während sich der zweite Teil in die Gruppen Wissenschaft und Kunst, Schule, Verkehr, Waisen gliedert und patriotische Gesänge und Vorträge in sich vereinigt. Der dritte Teil enthält charakteristische Weisen jedes einzelnen österreichischen Volksstammes, zumeist Märsche, und schließt mit einer Strophe des Kaiserliedes. Das Werk läßt auch die Benützung von nur einzelnen Teilen zu und kann daher mit Erfolg bei jeder patriotischen Feier verwendet werden. Der Klavierpart ist einfach gesetzt und verursacht auch minder geübten Spielern keine Schwierigkeiten. — Wir wünschen dem Singpiel eine möglichst große Verbreitung auch aus dem Grunde, weil sein Reinertrag dem Lehrerkonvikte zugute kommen soll. Preis 5 K, per Post 5 K 20 h.“

Emil Adamovičovo spevoigrisi „Slava cesarju Francu Jožefu I.!“ bo predstavljala šolska mladina v Kamniku dne 5. in dne 12. julija, ob 5. uri pop. pod vodstvom skladatelja E. Adamiča.

Domacheva ognjišča 6. številka je izšla s prav zanimivo vsebino.

List za šoli odraslo mladno bo začel izhajati prihodnji mesec v Učiteljski tiskarni in sicer letos kot priloga „Domacheva ognjišča“, prihodnje leto pa kot samostojen list. Urednik lista za šoli odraslo mladno bo tov. Andrej Rapč, ki je že začel s spisovanjem in zbiranjem primerne tvarine. Tovariši in tovarišice, na delo!

Odlikovanje. Ljubljanski občinski svet je razpisal dve pisateljski nagradi (300 K in 200 K) za dva najboljša mladinska spisa. Kakor čujemo, je dobil prvo nagrado tov. Andrej Rapč, drugo pa tov. Julij Slapšak. Izdala bo oba spisa naša „Zaveza“ v Jana Lega mladinski knjižnici.

Občinski svet ljubljanski je daroval štirim ljubljanskim učiteljem 600 K (vsakemu 150 K) podpore, da se udeležijo shoda slovanskega učiteljsva v Pragi.

Za slovensko šolstvo. Državni poslanec Strekelj je dne 16. pret. mes. govoril v državnem zboru. Dotaknil se je tudi šolskega vprašanja. Dotični del njegovega govora se glasi: „Veseloštevni gospodje naj mi dovoli, da z nekoliko pripombami preidem od predmeta poljedelstva k šolstvu. Nam Slovincem ne primanjkuje dobre volje in talenta za vse stroke; da pa smo zaostali za drugimi narodi v trgovini, industriji in drugih panogah gospodarstva, na tem nismo krivi mi; to in mnoga druga trpljenja naša ima na vesti avstrijska vlada, ki je vedno po mačehovski postopala z nami in nam nikoli ni hotela pripomoči do strokovnih šol. — Provincija Gorisko-Gradišanska, katere prebivalstvo je po dveh tretjinah slovensko, nima nobene obrtne ali trgovske šole s slovenskim učnim jezikom. (Čujte!) Edina strokovna šola s slovenskim učnim jezikom je kmetijski učni zavod v Gorici, ki pa je institucija dežele in ne države.

— Že desetletja se borimo za eno gimnazij in eno realko v Gorici s slovenskim učnim jezikom, vlada pa noče odjenjati in hoče še nadalje vladati po starem zistemu zatiranja našega naroda. — V provinciji Gorisko-Gradišanski ni niti enega odstotka Nemcev in tudi ti so priseljeni penzionisti, tja potisnjeni nemško-nacionalni profesorji in državni uradniki, in vendar sta ti srednji šoli nemški. Kaj bi rekli Nemci, ako bi jim vlada v Gradcu, na Dunaju in drugih takozvanih nemških mestih — kjer pa je veliko več Slovencev nego pri nas Nemcev — ustanovila samo slovenskih šol?!

Trnovska šola pri Ilirski Bistrici se razširi v petrazrednico. Tozadevni komisijski ogled se je vršil 12. pret. m.

Pevsko in gledališko predstavo prirede učenke c. kr. rudniške dekleške ljudske šole v proslavo 60letnice vladanja Nj. Velikanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. v Idriji v petek, dne 3. julija 1908 l., v telovadnici c. kr. rudniške šole. Vzored: 1. A. Kirehl: „Slavnostna himna“. Poje dekleški zbor. 2. * * * Prolog pred živo podobo. 3. A. Kirehl: „Slavnostna pesem“. Poje dekleški zbor. 4. * * * „Rdeča kapica“. Otroška igra po pravljici v štirih dejanjih. Začetek ob pol 6. uri popoldne. Čisti dohodek je namenjen v nabavo obutve in obleke revnim učenkam.

Koncert priredi šolska mladina v Kostanjevici na Dolenjskem v dvorani g. Lav. Bučarja 5. julija t. l. ob 5. uri popoldne. — Vzored: 1. Josip Petz: „Letni čas“. Spevoigrisi z deklamacijami. 2. Taras Vasiljev: „Iz raznih stanov“. Deklamacije. 3. Josip Stritar: „Oba junaka“. Dvogovor. 4. Petje: a) * * * „Nazaj v planinski raj!“ b) Anton Kosi: „Rad bi tamkaj bil...“ c) Dr. G. Ipavec: „Pomladanska“ (iz Kosi: Letni čas). Vstopnina za osebo: sedeži 1 K, stojšča 40 vin. Čisti dohodek je namenjen za jubilejsko slavnost šolske mladine. — Preplačila se hvaležno sprejemajo. K obilni udeležbi vabi vladno kostanjevsko učiteljsvo.

Osebnosti na Štajerskem. Karel Freyberger, učitelj tehniško-matematiške skupine na deželni meščanski šoli v Celju, je imenovan za ravnatelja deželne meščanske šole v Radgoni. Slovenski učitelji, pozor! — Za učitelja na moški kaznilnici v Mariboru je imenovan dosedanjí nadučitelj v Kozjem Anton Hohnje.

Iz kočevskega okraja nam pišejo: „Z združenimi močmi!“ Pod tem vladarjevim geslom se je slovensko učiteljsvo našega okraja s pomočjo nekaterih ribniških glasovnih in telesnih krasot ter priznanih pevcev dne 21. junija vredno pridružilo milijonom drugih podanikov, tekmujočih letos med seboj v načinu proslave 60letnega vladanja cesarjevega. Priredilo je jubilejski večer v korist „Učiteljskega konvikta“ v salonu g. A. Arkota po že priobčenem vzporedu. Priredilo ga je v zavesti, da se je pod zaščito od Njega potrjenega šolskega zakona učiteljsvo v dolgi dobi 60 let dvignilo iz močvirskih tal nevednosti, nezavednosti in vsestranske odvisnosti visoko gori proti jasnim visavam zdravega napredka in zlate svobode. Specialno slovenski učitelj pa je danes tudi neustrašen vojak na braniku za svoje in svojega naroda pravice. — Tovariš Tomšič je v svojem prologu v izbranih in navdušenih besedah očrtal životospis cesarjev ter koncem govora — obrnjen proti krasno ovenčani jubilarji sliki — izrekel zahvalo na podarjenem biseru, šol. zakonu z dne 14. maja 1869. l.; učiteljsvo pa je vzpodbudil, „da si ob vzoru svojega vladarja ogrevamo srca in ga s tem proslavljamo, da ga posnemamo v njegovih vrlinah. Vsak na svojem mestu živi svojim dolžnostim, kakor živi on svojim!“ Govor je napravil najboljši vtisk ter bil završen s cesarsko himno. O proizvajanju pevskih točk ne bom obširneje poročal. Omenim naj le, da so bile srčno odbrane in vse z glasnim odbravanjem sprejete. Nekateri (lahko noč. Nocturno) se so morale celo ponoviti. Med solisti sta se odlikovali s svojima nežnozvočnima glasovoma gospa E. Burgerjeva in tovarišica gđ. L. Tomšičeva. Tudi enodejanka „Povabim si majorja“ je — sodeč po večkratnih salvah smehu — popolnoma dosegla svoj namen, četudi je bila šele zadnji teden odbrana. — Bil je sploh lep večer. Le o udeležbi ne morem ugodne sodbe izreči. Izmed inteligence ni sicer nihče manjkal, pač pa smo pogrešali duhovnikov ter preprostejših tržanov in okoličanov. Ali jih je zadržala vročina ali zavist na uspehu in ugledu, ali nasprotno našega stanu in naših teženj — ne bom razmotrival.“ Kosmatih dohodkov je bilo 130 K. Čast in hvala vsem sodelujočim in navzočim. Največ truda na tako častno uspelem večeru sta imela tovariša Zupančič in T. Betriani. Prvi je vodil in vežbal pevske zборе, drugi je imel glavno vlogo v igri ter skrbel za tehniško stran večera. Slednjemu je seve tudi ostalo ribniško učiteljsvo pridno pomagalo. Tovariša sta to v pravem pomenu besede. — Drugi dan se je vršila okrajna učit. konferenca. Obsegala je slavnostni in uradni del. Poleg polnoštevilo zbranega učiteljsva so bili navzoči: Okraj. glavar baron Schönbberger, dekan F. Dolinar, okrajni sodnik F. Toporiš, (nadsvetnik Višnikar je bil uradno zadržan) in nekaj občinskih odbornikov ter zastopnikov kraj. šolskega sveta. Otvorjenja smo pričakovali s posebno radovednostjo in to

*) Vse razen vročine.

Uredn.

zaradi novega nadzornika A. Maierja, ki smo ga ta dan prvič imeli priliko videti in slišati. Po pozdravu vseh navzočih gostov je proslavljal g. nadzornik 60letni cesarjev jubilej s posebnim ozirom na šolski zakon in učiteljski stan. Po govoru se od tov. Štefančiča pričel vdanostna izjava izroči okr. glavarju v predložitve na višje in Najvišje mesto. — Gosp. okrajni glavar se v daljšem govoru zahvalja na pozdravu ter izjavi, da bo vso skrb posvetil razvoju šolstva v okraju. Zeleti je le, da bi lepe besede kmalu tudi prešle v dejanja. Dela je dovolj! Ko je učiteljsko odpoledje cesarskega pesem, se je pričela uradna konferenca. Za svojega namestnika določil nadzornik starostu tukajšnjega učiteljstva, nadučitelja št. Tomšiča. Kot zapisnikarja se z vzklikom izvolila tov. Hinek in Zitko iz Sodražice. Potem poda g. nadzornik svoje konferenčno poročilo. Ker je bil šele pred kratkim imenovan za našega nadzornika in še ni nikjer nadzoroval, se omeji le na svoje pedagoške nazore, ki jih razvija o vsakem predmetu posebej in po katerih naj učiteljsko po možnosti uravna svoje prihodnje delovanje. Glavno njegovo načelo je: Poučuj za praktično življenje! Ostale točke dnevnega reda so se završile precej hitro, ker so se člani knjižničnega in stalnega odbora izvolili z vzklikom. Vse ostane pri starem, le v stalni odbor pride namesto umrlega F. Gregorčiča tovariš Zupančič. — Pred pričetkom skupnega banketa se je prigodil razburljiv žalosten prizor. Nenadoma se je namreč zgrudil s stola na vrtni tovariš Povše iz Osilnice. Silno je jel hropeti, oči so postale steklene in vse je mislilo: zdaj, zdaj bo po njem. A k sreči mu je po odredbi navzočega g. dr. Schifferja kmalu odleglo. Par dni je vendar moral ostati v postelji. Naval krvi v glavo je povzročil trenutno omotico. Posledica silne vročine! V šolski sobi ima ob popoldnevi 35° toplote po Celziju! Učitelj trpi! — Pri skupnem obedu so govorili: okr. glavar (cesarju) tov. Tomšič (okr. glavarju), tov. Štefančič (nadzorniku), tov. Vrbic (gostom) in dr. Schiffer imenom gostov učiteljsko, želeč mu čimprej izboljšanje gnetnega stanja. — V napitnici g. nadzornika je govornik med drugim izrekel željo, naj se vpoštevajo, da je poleg drugih vzrokov na deželi manjših uspehov v šoli krivo tudi silno slabo materialno stanje. Marsikateri sicer vestnega učitelja se že napol polša letargija, videč v vednem pomanjkanju svojo obitelj. Kakor letošnja suša v naravi kaže na slabe priidelke, naj se tudi od nas, dokler nastare trajna suša, ne zahteva bogve kaj. Napije mu v nadi, da se ne bo pri nadzorovanju ravnal po onih Koseskega vitezihi, ki se bahajo: „Strah je pred nami, za nami gorje“, nego mu bo za geslo pregovor „Lepa beseda lepo mesto najde“ ali — kar je vseeno — rek pedagoga: „Pod solncem prijaznosti vse uspeva razen strupa.“ Dal Bog, da bi njegov prihod med nas vsakokrat vzbujal v naših srcih ona čuvstva, ki prešinjajo letos srca vse Avstrije do posvečene osebe Nj. Veličanstva: čuvstva spoštovanja in, če mogoče, tudi ljubezni! — Med prepevanjem raznih pesmi je kaj kmalu prišel ločitev čas in razšli smo se v zavesti, da smo častno izpolnili svoje dolžnosti napram preslavljeni Habsburški dinastiji in napram svojem stanu.

Ob okrajnih učiteljskih konferencah na Spodnjem Štajerskem, ki so že pričele, spet opazujemo, da tu naši okrajni šolski nadzorniki poročajo zgolj v nemščini, ne meneč se za tozadevne zahteve naše javnosti. To zapostavljanje našega jezika v skupščinah, na menjenih slovenskem učiteljsko, je skrajno žaljivo ter kaže, kako malo nas Slovence na Štajerskem sploh uvažujejo. Zaradi par nemških, odnosno nemških učiteljskih oseb, ki so ob teh konferencah tudi navzoče, pa nadzorniki vse nemško poročajo. Kaj briga to „nemško“ učiteljsko naše slovenske učitelje in učiteljice?! Ako hočejo med nami Slovenci delovati, potem morajo itak razumeti slovensko! Zato naj se pa pri okrajnih učiteljskih konferencah na Spodnjem Štajerskem le slovensko razpravlja. Učiteljsko naj to samo glasno terja ter izvaja konsekvence, ako se mu tozadevno ne ugodijo! Naroden ponos sam že zahteva, da se tu enkrat radikalno nastopi. Kaj bi storili drugorodni narodni učitelji, če bi se tako brezozirno žalilo njihovo narodno čuvstvo? — Okrajni šolski nadzorniki imajo tudi navado, da v svojih izveštjih ob okrajni učiteljski konferenci neljubno omenjajo, da se o šolskih, učnih in učiteljskih zadevah sploh piše po naših časopisih itd. Verjamemo! Kje pa naj se sploh nerednosti in zapostavljanja ožigajo, če ne v naših javnih listih? Se srača, da imamo take na razpolago! Tudi vboščimo hočemo vedno povzdigniti svoj glas proti nepotrebnemu nemškutarenju in napram zlim izrodokom birokratizma in šikanam brezstidnega pedantizma. Časopise ima vendar nalogo, da odpravi nezdrave razmere ter se potegne za pravičnost in enakopravnost povsod v naših javnih napravah. Zato pa bo tisto tudi v prihodnje kakor dosihdob vestno tozadevno vršilo svojo dolžnost, če je potem ta praksa našim vladnim šolnikom že ljuba ali ne.

*) Kje je šolska oblast? Kje je deželni zdravstveni svet? Ali naj učitelji epejo kot nema žival? Uredn.

Iz seje e. kr. okr. šolskega sveta v Kranju dne 25. junija t. l. 1. Naznanila predsedstva: S prihodnjim šolskim letom bi imel prenehati peti razred na dekliški šoli v Kranju. Ker sta pa občina in krajni šolski svet vložila novo prošnjo in ker plačuje občina iz svojega dotično učno osebo, je upati, da se ugodno reši prošnja. — Razpis dež. šol. sveta glede cesarjevega jubileja se vzame na znanje. — Anton Kos, učitelj v Zalem logu, je imel zaradi boleznih in smrti soproge dopust do 20. t. m. — Deželni šolski svet je zavrnil prošnjo nekoga učitelja za podporo. — 2. Za definitivno razpisano učno mesto na enorazrednici na št. Urški Gori se stavi ternopredlog. Drugo učno mesto v Poljanah nad Škofjo Loko se pusti še nadalje provizorično zasedeno po dosedanjih učni osebi. — Prošnja neke učiteljice, da se sme poročiti, se ugodno reši. — Franu Petriču, nadučitelju v Naklu, se pripozna prva starostna doklada s 1. t. m. — Rešijo se nekatere prošnje za podporo, kakortudi nagrade za izredni pouk v kmetijstvu.

Nemško ljudsko šolo v Slovenski Bistrici na Spodnjem Štajerskem mislijo otvoriti prihodnjo jesen. Poslopje je dozdano, a notranje opravke še ni. Zato pa tozadevno spet po nemških listih moledujejo prispevkovi. To je tisto nemštvo na slovenskem Štajerju, ki se le vzdržuje po beračenju in to vse iz same „ljubezni“ do nas — Slovencev!

Zahvala. Društvu „Selbsthilfe“ izrekam za izplačilo 1440 K po smrti svojega soproga najlepšo hvalo. Obenem priporočam pristop k temu dobrodelnemu društvu. Traboh, 23. junija 1908. — Marija Moser, vdova šol. voditelja.

Zahvala. Po blagajniku slavnega učiteljskega društva za koprski okraj, gospodu nadučitelju Stefanu Šiškovcu, sem prejela za spomenik pokojnemu soprogu razven že izkazanih 74 K še 31 K — torej skupen znesek 105 K. Iskrena hvala vsem preblagim darovalcem in posebno gospodu blagajniku za trud. Kat. Debenjakova, vdova.

Zahvala. Odbor podpisane učiteljskega društva zahvaljuje vse tovariše in tovarišice kakor tudi slavni salonski orkester v Postojni na prijaznem in požrtvovalnem sodelovanju povodom slavnostnega koncerta v Postojni dne 27. junija t. l. Posebej se zahvaljamo prav tople tovariša F. Juvanca, šol. vodjo v Postojni, za njegovo izredno požrtvovalnost in trud, ki ga je imel s prireditvijo in uprizoritvijo našega koncerta. Enako zahvaljamo tovariša Dragotina Česnika za slavnostni govor, tovarišico Lampetovo za prelepi pevski solotočki in tovariša A. Stritarja za prekrasno igranje na violončelu. Končno še lepa hvala onim, ki so s preplačili ali doposiljativjo vstopnine pripomogli k precejšnjemu denarnemu uspehu. — Odbor učiteljskega društva za postojnski šolski okraj.

Zahvala. „Posojilnica“ v Ribnici je novi deški šoli v Ribnici za neznan ceno 530 K prepuštila obširen in dragocen stavbni prostor, ki bi po običajnih cenah stal 4.324 K, napravila je okrog šole krasno vrtno ograjo, ki je stala 3.273 K in za nove šolske klopi naklonila podpore 335 K. Poleg tega je v letošnjem šolskem letu za deško in dekliško šolo darovala podporo 80 K in izplačala za šolski skioptikon 100 K. — Za vse te visokodušne podpore se izreka slavni „Posojilnici“ najtoplejša zahvala od krajnega šolskega sveta in vodstva ljudskih šol v Ribnici.

Z Javorjev nad Škofjo Loko nam pišejo: V nedeljo, dne 21. t. m., se je vršila tukaj šolska veselica v proslavo šestdesetletnice vladanja Njegovoga Veličanstva, cesarja Franca Jožefa I. V ta namen se je zagradil prostor na planem, kjer se je postavil gledališki oder, prostor za govornike, strelišče, prostor za dobitke srečelova, gugalnice, vrtljak, mlaj za plezanje in nekatera telovadna orodja in ki je bil okrašen z mlaji, zastavami, venci, kokardami, balončki in veliko sliko cesarjevo. Po slavnostnem govoru aranžerja in šolskega voditelja Leona Pibrovca so zaurili slava in živoklici, pela se je s spremljevanjem godbe cesarska pesem in pokali so topiči. Ko so se šolski otroci govorili in deklamirali in se nato vsi dobro pogostili, so se pričele razne igre in raznovrstni prizori. Proti večeru so se razdelili dobitki srečelova. Ko so se otroci se pogostili, tedaj so zažareli v svitu bengalične razsvetljave raznobarni balončki in prižgalo ter izpuščilo se je v zrak veliko raket. Ob 9. zvečer so se otroci razdelili v več skupin. Po kratkem govoru se je zapela še enkrat cesarska pesem in s klici navdušenja se je vračala mladež v spremstvu starejših, z balončki na čelu v razne strani domov. — Veselica je privabila vse bližnje ljudstvo k slavnostnemu prostoru, na katerem je postavil v ozadju krčmar svoje šatore. — Vse se je izvršilo slavnostno in ostalo bo v spominu in srcih mladine. Stroške za veselico trpi največ krajni šol. svet.

„Za otroka“. Dunajske banke so nakazale „Za otroka“ vladni 500.000 kron, baron Albert Rotschild je nakazal 100.000 K.

Učiteljice in gospodinjstvo. Tovarišica Jerica Zemljanova, učiteljica na Igu, dobi dopust za šolsko leto 1908/09 za obisk gospodinjkega tečaja na Dunaju.

Praznovanje cesarjevega jubileja. Naučno ministrstvo je odredilo, da naj praznujejo vse šole 60 letnico cesarjevega vladanja dne 2. decembra z mašo in interno šolsko slavnostjo.

Učiteljsko mesto je razpisano na petrazrednici pri Sv. Križu na Murskem polju (def. in 2. pl. razr.), nadalje prov. mesto učitelja ali učiteljice na slov. petrazrednici v Ljutomeru (2. pl. razred). Prošnje do 20. julija na krajne šolske svete.

Zahvala. Povodom izleta tukajšnje šolske mladine v spremstvu vsega učiteljstva k prekrasnima Klanškima jezeroma je podaril tukajšnji občinski odbor 50 K podpore, za kar se mu v imenu šolske mladine najiskrenejše zahvaljuje

Šolsko vodstvo na Breznici.

Razgled po šolskem svetu.

— **Jagičeva sedemdesetletnica.** Profesor slavistike na dunajskem vseučilišču dr. Vatroslav Jagić slavi dne 6. julija 1908 sedemdesetletnico svojega rojstva. — Njegovi čestitci, prijatelji in učenci mu v izraz zahvale izročijo zbornik znanstvenih spisov. Slavnost se omeji na ožji krog čestilcev.

— **Solnčarica v šoli.** V neki dekliški meščanski šoli na Dunaju je zbolelo za solnčarico 16 deklic.

— **Profesor Schnitzer bo zopet predaval.** Iz Monakovega javljajo, da je profesor bogoslovja Schnitzer oficialno objavil, da bo nadaljeval svoja predavanja s 1. oktobrom.

— **Slovaški jezik — obligatni predmet.** Ogrski primas in nadškof ostrogonski Vaszary je odredil, da se bo v ostrogonski bogoslovnici vboščeno poučevalo tudi slovaški jezik, in sicer tudi za kandidate madjarske narodnosti, da bodo mogli vsi duhovniki škofije umevati jezik ljudstva in tako bolje vršiti svojo „patriotičko misijo“, kar pa ni nič drugega nego političko korumpiranje Slovakov!

— **Število slušateljcev na vseučiliščih raste.** V Nemčiji je bilo l. 1905-1906. slušateljcev na vseučiliščih 1983, v l. 1906-1907. je naraslo število na 2391. V istem času je naraslo število slušateljcev na vseučiliščih v Avstriji od 1323 na 1547, v Švici pa od 2594 na 3072.

— **Prva slovaška šola v Dalmaciji.** Šibenški učiteljski list „Novo Vrijeme“ piše, da mine to leto ravno sto let, odkar je bila v Šibeniku otvorena srbska moška šola, ki je kakor taka prva slovaška šola v Dalmaciji.

— **Tretja češka ljudska šola na Dunaju.** „Videnski Dennik“ poroča, da se na jesen otvori na Dunaju v VII. okraju tretja češka ljudska šola (seveda na češke stroške).

— **Kazansko vseučilišče** je izvolilo grofa Leva Tolstega za svojega častnega člana.

— **Število slušateljcev na avstrijskih nemških vseučiliščih v zimskem semestru 1907/08.** Na dunajskem vseučilišču je bilo vpisanih 7549 slušateljcev, na praškem nemškem vseučilišču 1428, na inomoškem 1027, na graškem 1784, na čerovniškem 700 slušateljcev. Na sedmih tehniških visokih šolah je bilo glasom zadnje uradne statistike v zimskem polletju 1907/08 nastopilo število slušateljcev: na dunajski tehniški visoki šoli 2650, na graški 573, na praški (nemški) 915, na praški (češki) 1947, na brnski (nemški) 623 na brnski (češki) 367, na levovski tehniški 1182 slušateljcev. Na dunajski visoki šoli za poljedelstvo je bilo vpisanih 574 slušateljcev.

Na slovaških vseučiliščih avstrijskih je bilo v zimskem semestru 1907/08, in sicer: v Pragi 4316, v Krakovu 2207 in v Levovu 2786 slušateljcev.

— **Šolstvo na Elsaško-Lotarinskem** je bilo s 1. aprilom t. l. sledeče: 2831 verskih šol, in sicer 2329 kat., 404 protest., 49 žid., 49 drugih ver, s 5459 razredi, in sicer 4231 kat., 851 protest., 53 žid., 324 drugih ver. Šolarjev je bilo skupno 243.308 ali posamič 187.623 kat., 29.520 protest., 1176 žid., 14.989 drugih ver. Deške šole so imele 1508 razredov s 70.856 dečki, dekliške šole so imele 1434 razredov s 62.498 deklicami, mešane šole so imele 2517 razredov s 109.954 otroki. Na teh šolah je poučevalo 5475 učit. oseb, in sicer 2983 posvetnih učiteljev in 1144 posvetnih učiteljic, 17 šol. bratov in 1831 šol. sester raznih bratovščin. — Zasilnih šol je bilo 85, kjer je poučevalo 21 posvetnih učiteljev, 28 posvetnih učiteljic, 7 šol. bratov in 82 šol. sester.

— **Kako dolgo žive učitelji v Galiciji.** Po uradni statistiki doživi 15 službeno dobo skoro 79%, 20letno 44%, 30letno 12% in 35letno 7%.

— **Berlinsko učiteljsko namerava** sezidati v Berlinu svoj dom, kjer se bo nahajal tudi šolski muzej. Stroški so proračunjeni na okroglo 3.000 mark.

— **Pokončno pisavo nameravajo** uvesti v ljudske šole na Francoskem. Vrše se razna posvetovanja, za in proti.

— **Šest letnikov pripravnic.** Vittenberška vlada je sklenila s prihodnjim šol. letom uvesti na vseh svojih učiteljskih namesto štirih letnikov — šest letnikov.

— **Učiteljica na Pruskem.** Pruska ima 144 moških in 17 ženskih učiteljic in 72 pripravnic. V te šole pohaja 12.154 učiteljskih otrok in 1458 učiteljskih otrok.

— **Analfabeti v Španiji.** Po uradni statistiki znaša število analfabetov v Španiji 68%.

— **Šolstvo v Rusiji.** Na podlagi zadnje uradne štetve je v Rusiji 204.736 učnih oseb, ki poučujejo 5.515.185 šolarjev. — Nad 8.000.000 otrok je brez šolskega pouka, zaradi tega zna pa tudi 29 izmed 100 moških in 13 izmed 100 ženskih brati in pisati. — Državni proračun za leto 1907. je znašal 16.000.000 rubljev. Rusija ima 30.000 ljudskih šol.

— **Število učiteljev in učencev v Angliji.** Uradna angleška statistika izkazuje v 1908. l. 140.216 učnih oseb in 4.249.485 učencev.

— **Proti ženskemu študiju na Ruskem.** Minister za ljudsko prosveto je izdal okrožnico, s katero se izključujejo vse (nad 2000) slušateljice iz visokih šol. Nekatere slušateljice so imele že nad 6 semestrov.

— **Šolstvo na Španskem,** v najbolj katoliški deželi sveta, je nad vse bedno. Leta 1857. je bila uvedena šolska obveznost, toda samo triletna, šele 1901 je razširjena na šest let. Toda tudi ta nezadostni zakon je le na papirju. Pri zadnjem ljudskem štetju se je dognalo, da je v deželi 65 odstotkov analfabetov. Izmed 18.619.086 prebivalcev jih je 11.875.590, ki ne znajo čitati in pisati. To je dokaz, kako klerikalizem „pospešuje“ kulturo.

— **Predavanja na zagrebškem vseučilišču** so zaradi pomanjkanja slušateljcev ustavljena in semester zaključen. Kakor znano, so se vpisali v drugem tečaju na zagrebškem vseučilišču le — 3 slušatelji.

— **Spodnja realna v Fürstenfeldu** dobe štajerski Nemci že v začetku šolskega leta 1908/9, ako ne bo finančno ministrstvo ugovarjalo. Tako skrbe Nemci zase in vlada zanje — naši klerikalci pa tirajo vladno politiko.

— **Pariško vseučilišče.** Leta 1870. so štele pariške vseučiliške fakultete 6743 dijakov in 147 profesorjev. Leta 1908 je naraslo število dijakov na 13.584, število profesorjev pa na 260.

— **Glede na splošni šolski pouk na Ruskem** je sklenil poseben odbor ruske državne dume ta-le načela: Pouk v ljudskih šolah bo brezplačen. V ljudske šole se sprejmejo otroci vseh stanov, veroizpovedan in narodnosti (ljudska šola bo torej interkonfesionalna). Učni jezik bo rusčina, materni jezik neruskih narodnosti bo samo učni predmet. Poleg temeljnega znanja bo ruska ljudska šola podajala tudi začetek sociologije, prirodoslovja in zemljemerstva, ročna dela za dečke v delavnicah in za dekleta v gospodinjstvu.

Z gospodarskega polja.

— **Izvoz sadja na Štajerskem.** V desetletju 1896. do 1905. se je prodalo s Štajerskega v druge dežele samo svežega sadja 2.617.901 q za skupni znesek 31.414.820 K. Na posamezne spodnještajerske kraje se ta vsota približno takole razdeli: Pomurje (radgonski, emureški, šentlenartski in ljutomerski okraj) je izvozilo približno 248.000 q za 3.276.006 K (met. stot računano povprečno po 12 K), Podravje (mariborsko, ptujsko in ko-njiško okr. glavarstvo) približno 594.000 q za 7.128.000 K, Savinjska dolina 103.000 q za 1.236.000 K in Posavje 76.000 q za 912.000 K. Skupno je tedaj slovenski Spodnji Štajer izvozil 1.021.000 q za 12.252.000 K. Tu pa niso vštete ogromne množine sadja, ki se je porabilo in včasih naravnost neracionalno potratilo za napravo mošta, ki se ga je pustilo segniti ali se ga je pokladalo svinjam, nadalje prodaja posušenega sadja, jabolčnika in hruseveca, žganja itd., nadalje ono sadje, kar se ga je z ladjami in vozovi zvozilo na Ogrsko in drugam; kratkotalo: na slov. Spodnjem Štajerju pridelajo skoraj polovico vsega štajerskega sadnega pridelka.

— **Kmetška založba.** Kmetška stranka na Notranjskem si je zasnovala novo organizacijo: Kmetško založbo. To bo registrovana zadruha z omejeno zavezo s sedežem v Postojni. Širila bo tisk med ljudstvo.

— **Madjarska banka v Sarajevu.** Madjari delajo na vse kriplje, da si v Bosni pridobijo vpliva toliko na politickem, kolikor na gospodarskem polju. V kratkem se v Sarajevu ustanovi banka, ki bo po izrečni želji ministrskega predsednika dr. Wekerla imela izključno madjarski značaj.

— **Stanje setev na Ogrskem.** Ogrsko poljedelsko ministrstvo je izdalo poročilo o setvah, ki se glasi povoljno. Po sedanjem stanju setev bo znašala žetev po priliki: pšenica 36-98 mil. kvint., ječmen 12-51 mil. kvint., oves 11-02 mil. kvint. Zaradi vročine in pre-ranega dezorevanja bo na mnogih krajih žetev raneja nego navadno.

— **Dunavsko-Jadranska železnica.** V Srbiji smatrajo, da je gradnja Dunavsko-Jadranske železnice povsem osigurana, ker je pogodba za njeno financiranje podpisana.

— **Hmelj** se v Savinjski dolini prav lepo in zdravo razvija.

— **Kako si ohranimo sveže meso?** Zavijemo ga dobro v robec, da ne pride zrak do njega, in ga spravimo v klet. Še bolje je, ako ga zavijemo v koprive in pokrijemo potem z lončeno posodo ali pa ako zavijemo v unjo zakopljemo v kleti v pesek. Ako meso že malo diši, ga dobro vmijemo s slano vodo, ki smo ji prilili malo kisa, polijmo ga s kislim mle-